

СКР.Р.72

карач.-1873-1

А 38

АКЪБАЙЛАНЫ АЗРЕТ

КЁЗЛЕУ

БИДЖИЛАНЫ ИДРИС

АТЛАМ

Г. ПУЧЕВО-ЧЕРКЕССКАЯ РЕСП.
УНИВЕРСАЛЬНАЯ НАУЧНАЯ БИБЛ.
ДЕПОЗИТАРИЙ

АКЪБАЙЛАНЫ АЗРЕТ

КЁЗЛЕУ

БОН РОСЛИНЪ ТЫС СМЪЛНЪ

НАЗМУЛА

ВИДЖИЛАНЫ ИДРИС

АТЛАМ

НАЗМУЛА

СТАВРОПОЛЬ КИТАБ
БАСМАНЫ КЪАРАЧАЙ-ЧЕРКЕС БЁЛЮМЮ
ЧЕРКЕССК • 1977

С (карач). 2
А 38

© Ставрополь китаб басманы
Къарачай-Черкес бѣлюмю, 1977

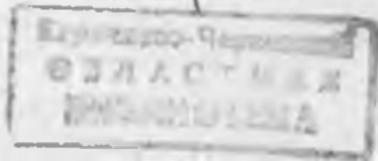

Акъбайланы Азрет

КЁЗЛЕУ

НАЗМУЛА

карач.-1873-1

ЛЕНИНИ ЮСЮНДЕН САГЪЫШЛА

Кюнча джарытад джашау джолуму
Аны къарамы китаб бетледен,
Сабийлигимден, къаламны тутуб,
Харифле джаза башлагъан кюнден.

Ашыкъдырадыла джазгъы кюнлеге
Ленини юсюнден джылы сагъышла.
Адамлыгъына, аны ишине
Айтыучандыла кёбле алгъышла.

Эшитсин бюгюн дун-дуния саулай:
Бек багъалыды апрель ай манга,
Ленини юсюнден джылы сагъышла
Ашыкъдырадыла хурметли тангига.

Джюрек джырларча, къалай ариуду,
Къалай сейирди джылны бу чагъы!
Ленинден хапар айта турады
Бу джазгъы кёкню джарыкъ къучагъы...

Къууанчыма къууанч къошалла
Къанатлыланы джазгъы джырлары,
Джюрек джырыма эжиу этелле
Тау Къобанымы акъ шоркъалары.

Къая раилада, тау джайлыкълада
Кенг ёзенледе хар зат джашнайды,
Ленинни туугъан кюнюн белгилей,
Бютеу табигъат бирден джырлайды.

Тебсей тургъанча кёрюнедиле
Бурма булутла, кёкде джайыла,
Байрамны бюгюн бирге этейик,
Дегенча къарайдыла къаяла...

Джарыкъ кюйюзге ушайды джер,
Тауда, тюзде да — кызыл гоккала.
Кюн таякълагъа бёлениб тау эл
Джарыкъ къарайды, чайкъала.

Джазны суймеген, багъалатмагъан
Адам табылмаз джерни башында.
Андан да сыйлыд Ленин ма бизге
Ата джуртуму хур джашауунда.

Махтаулу джашла бек кёб тууарла
Адам улуну кёб юйюрюнде.
Ёзге Ленинча огъурлу адам
Бютеу дуняда туумаз ёмюрге.

Джюрек джырларча, къалай ариуду,
Къалай сейирди джылны бу чагъы!
Ленинден хапар айта турады
Бу джазгъы кёкню джарыкъ къучагъы...

СЕН БОЛГЪАНСА, ПАРТИЯ

Халкъны джаны, тѣнгеги,
Тебиб тургъан джюреги,
Хар къалайда тереги
Сен болгъанса, партия!

Джашауну кючлю къанаты,
Къурчдан къаты хар заты,
Джол устасы халкъымы
Сен болгъанса, партия.

Мамырлыкъны, бирликни,
Эркинликни, тенгликни,
Шохлукъну эм тюзлюкню
Сен бергенсе, партия.

Бизге хаман эс бѣлген,
Джарсыуубузну терк билген,
Къыйын кюнде кюч берген,
Джол джарытхан, партия.

Халкъгъа тюзлюк излеген,
Мамыр къалала ишлеген,
Къаджыкъмагъан, талмагъан,
Тебмез тауса, партия...

КОМСОМОЛ

Ышангылы, джигер джашы халкъымы,
Сен болгъанса тулпар ишле башлагъан.
Джерде, кёкде, тенгизледе — хар къайда,
Тири ишлеб, эркин солуб джашагъан.

Джюздюресе тенгизледе кемеле,
Учураса темир къушла кёкледе.
Сакъ тураса бизни совет чекледе,
Къурч атланы джюрютесе тюзледе.

Алда баргъан, кёб тизгинли комсомол,
Махтаулуса джаш тёлюню ичинде,
Сен туугъанса эркинликни кенгинде,
Партияны джигит джашы, комсомол.

Коммунизмни къууанчлы джолунда
Чыныгъаса, урунаса, комсомол.
Рахатлыкъны джарыкъ къойнунда
Джырлайса, кёлюнг таукел, комсомол!

Окъуу-билим, иги хали алыуда,
Сен къатлайса джетишимле, комсомол.
Ата джуртну бекден-бек бегитирге
Джигер алгъа атлайса сен, комсомол!

АШЫРАДЫ ДЖУЛДУЗЛАГЪА

Хар атхан танг бла
Партия бизни
Чакъырады
Джангы хорламгъа.
Джол кёргюзтюб,
Уланларын
Ашырады джулдузлагъа.

Чексиз къанатын,
Къулачын да
Кереди чолпаннга,
Аууз тылпыуун,
Саламын да
Джибериученди
Ол айгъа.

Хар башламын,
Атламын да
Буюрады
Керти бир затха:
Рахатлыкъ джашау
Орнатады
Джер юсюнде
Саулай джамагъатха.

ТУЛПАР АСКЕРИБИЗ

Махтаулуду, хорламлыды
Къурч тизгинли аскерибиз.
Сакъ турады ол чекледе,
Аны блады джюрегибиз.

Къыйын кюнде аскерибиз,
Артха турмай, джанын берир.
Эркинликни сакълар ючюн,
Отха-суугъа да кирир.

Ехтем Совет Аскерибиз
Чыныкыгъанды, бек батырды.
Чабхан джауну къаушатыргъа
Хар заманда хазырды.

САКЪ БОЛСУНЛА БАЛАЛА!

Эсгералмай къалгъан эдим атамы,
Сабий эдим ол урушха кетгенде.
Билалмайма, къаллай эди къарамы,
Кете туруб, меннге, сау къал, дегенде.

Тюз джюрекден къуллукъ этди джуртуна,
Душманлагъа «отдан келек» кийдирди,
Къайтмай къалды атам сора ызына,—
Халал келден кесин халкыгъа суюджюрдю.

Налат санга, ачы уруш, минг палат!
Аталаны балаладан айыргъан...
Джокъду сеннге бир инсандан кечмеклик,
Джюрекледe ауур джара къалдыргъан.

Биз сюербиз Ата джуртну сизнича,
Душман окъдан бюгюлмеген атала!
Джер юсюнде рахатлыкъ турурча,
Хар къайда да сакъ болсунла балала!

ДЖАШАУ

Джашау, ачхычым къолунгдады,
Тюбетсенг да тик джарлагъа.
Джазыуум чексиз джолунгдады,
Чыгъарсанг да айланч джоллагъа.

Джашау, къууанч джырым сендеди,
Джашлыкъгъа акъ къанат битдирген.
Джашау, ашхы муратым сендеди,
Джангы хорламгъа тебдирген.

Джашау, хар атламым кёзюнгдеди,
Терс джанына сен ашырма.
Джолларыбыз бизни биргеди,
Сени бла хар къайры да хазырма!..

СЮЕМЕ ДЖУРТУМУ

Сюеме Тебердини —
Туугъан элимди,
Къушлу тауларымы
Ёсген джериди.

Сюеме кёб джылны
Сюелген юйлени,
Къууанчны, насыбны
Юлешген тенглени.

Сюеме кёб джылны
Ийилген бутагъын,
Джерни топрагъын —
Чакъдыргъан тамырын,

Огъурлу анамы
Эмизген акъ сютюн, —
Къыйынлыкъ кёрсе да,
Кюрешгенд мени ючюн.

Сюеме джангурну —
Сугъаргъан сабагла.
Хар къайда ташланы —
Ишлетген шахарла.

Сюеме хар къайда
Джерими булбулун.
Джюрекни джырлатхан —
Джазымы джулдузун.

Сюеме шохлукъну
Бегитген тенглени,
Артыкъ да Джуртуму —
Джашнатхан миллетни!..

УЯН, АНАМ...

Танг да атады таракъ таулагъа,
Шош ёзенлеге къанатын кере.
Уян, ой, анам, чыкъ тау хауагъа, —
Хоншу-тийреге ашхылыкъ тедже.

Шаркъ эртденни огъурлу къарамы
Ийнакълайды, узалыб, терезенги.
Мамыр кюнню тие сениге джаягъы,
Шыбырдайды, анам, ач сен кёзлеринги.

Анам, кийиниб, эшикге бир къара —
Кёрлюксе кёгюрчюнню арбазда,
Ол бизге мамыр тангны келтиргенди,
Чыкъ да, аны боюнчугъун бир сыла.

Ауруу инджитген къааьсыз бетинге
Замансыз келиб къонганды къартлыкъ.
Бушуу кючлеген джюрегингден
Хатерсиз джанлаб барады джашлыкъ.

Болушурмеди деген умутда,
Хар кѳуру излеб турама дарман.
Алай а болур неден да багъалы,—
Исси джюрекден иеме салам...

Бюгюн узакъда, тенгиз джагъада,
Сенсиз кюнлени мыдах ашырдым.
Ич джарсыууму, шыбырдай тангнга,
Къара тенгизде терен джашырдым...

Кюн да тиеди туугъан джуртума,
Тенгизге-тюзге шюрю тѳгюле.
Уян, ой, ашам... Ач кѳзлериңги,
Къартха, джашха да кюн ашхы бере...

* * *

«Солусанг а, танг атады, —
Дейди анам,
Мыдахланыб, сабыр къарай
Кѳзюме, —
Саулугъунгу унутмачы
Сен, балам,
Тынгысыз этиб, киресе сен
Тюшюме...»

Джюрегим шыбырдайды
Ичинден:
«Джашаууму кыызгъанмайма
Кишиден,
Сагъышлада, назмулада
Чагъарма.
Анам, сени нюзюрюнгю
Тюзлюгюю
Дуниягъа байракъ этиб
Тагъарма...»

АНАМ, САНГА

Кюнню биринчи таякълары
Нюрюн чачханча таулагъа,
Джюрекни джылы макъамлары
Аталсынла, анам, санга.

Чууакъ кечени джулдузлары
Ышаргъанча инсанлагъа,
Джашаууму джарыкъ джырлары
Ышарсынла, анам, санга.

Кёкде кёксюл кёгюрчюнле
Къууанганча мамыр тангнга,
Къууанама, сени кёрсем,
Ийнан, анам, сен баланга.

Къартлыкъ хорлаб къоймасын,
Анам, сени санларынгы.
Ёмюрлюкге къалыб кетсин
Джылыуу кълларынгы!..

* * *

Деу къралымда сабийликни
Аламатды, сейирди джоллары.
Аны ючюн болурму хар къайда
Апаланы мийикде сыйлары.

Сабийликни джарыкъ белляуу
Айтылгъанды меннге да тауларымда.
Артыкъ да бек аны ючюн сюеме
Ол кёзююню мен да джашауумда ..

ДЖАШ САНЛАРЫМ, ЭРИНМЕГИЗ!

Джаш санларым, къраруугъузну буругъуз,
Кече, кюн да тири джюрюб атларгъа.
Джаш джылларым, хазырлыкъда туругъуз,
Джашауумда хорламланы къатларгъа.

Субай ёсген наратлача кёгериб,
Хар кёуру да мениге кёарыу беригиз.
Муратымы тазалыгъын эсгериб,
Кёанатымы кёлтюрююз, керигиз!

Джаш санларым, эринмегиз, Ата джуртха
Таза кёлден кёуллукъ эте билигиз.
Кёолларым, сиз, ашыкъмайын, кёагъытха
Кёлюмдегин бирем-бирем тизигиз.

Джаш санларым, сиз да анга борчлусуз —
Кёралымы рахатлыгъын сакъларгъа,
Кёалайда да унутмагъыз хар кёуру
Джаш тёлю бла ал тизгинде атларгъа.

* * *

Эртденликде
Ийнакъ кёуруб кюн таякъ,
Нюрюн тёге,
Тереземден кёарайды.
Аллыбызда
Бурма терек, суйюнюб,
Танг аяз бла
Кёутас чачын тарайды..

Кюн джылыуу
Санларымы тирилтиб,
Ашхы тангны
Джоралайма мен санга.
Термилеме,
Эс билгенли беричин,
Кюн таякъча,
Джарар ючюн халкъыма...

АЙЛЫ КЕЧЕЛЕ

Айлы кечеле джарыкъ ётелле,
Булбулла джырлай хауада.
Сюйген джюрекле, толуб тилекле,
Хапар айталла таулада.

Узат къолунгу, джарыт джолуму,
Джюрек эшигин ачайыкъ.
Кёкде — джулдузум, джерде — булбулум,
Ашхы умутла чачайыкъ.

Ай да ышара, сен да уяла,
Бир-бирибизге илешдик.
Таулу шахарда балий терекчик
Насыбны бизге юлешди.

Ай да төгеди туугъан джериме
Джулдузлу кёкден жарыгъын.
Бу ариу кече санга айтама, —
Биргемед, ийнан, джазыуунг.

Айдан уялмай кёлюнгю бир айт,
Мен да таулагъа къарайым...
Сюймеклигими ким да эшитирча,
Таралыб санга джырлайым..

* * *

Гоначхир таланы хурмет джеринде
Акъ къайынчыкъ керпеслениб къарайды.
Къачан келсем да, жарыкъды меннге,
Къарамы бла джюрегиме джарайды.

Алгъын кибик, къара таш да турады,
Къара джерге къымсыз басыб бауурун.
Тау сууу да кёмюк этиб къайнайды,
Биягъынлай бардырады дауурун.

Насыбымы «тейри эшиги» ачылыб,
Марал кибик, чыкъгъан эдинг аллыма,
Чегет гюлден тылпыу бере сёзлеринг,
Сейир сезим къошхан эдинг къаңыма.

Ал сезим а билмей эди джазыуну,
Чамланырын, бир хынылыкь саллыгьын.
Ёшюн уруб, къара джелча, къаягъа,
Сора, тохтаб, къымсыз болуб къаллыгьын...

Кёгюрчюнюм, талай айны сагъышда,
Сюгенингден хапар ышан сакъладынг.
Бой бермединг бизге къаршчы къауумгъа,
Сезиминги таза кёлден джакъладынг.

Энди тегед кюн, алгъынча, джылыуун,
Адамла да суюб къарайла бизге.
Джырлайыкь биз суюмекликни хорламын,—
Къошулгъанды джашау джолубуз бирге...

ТЮРСЮНЮНГ

Кёреме тюрсюнюнгю
Гюллени ышаргъанларында,
Кёреме нюзюрюнгю
Таулары къарамларында.

Джюрек тебиюнгю —
Къобанны толкъунларында.
Сабырлыгъынгы уа —
Таулары шошлукъларында.

Джашау джолунгу —
Къушну къанатларында.
Джюрек джылыуунгу
Кюнню таякъларында.

Кёреме кёзлеринги
Кёк тенгизни юсюнде.
Бет чырайынгы уа —
Толгъан айны кесинде.

Субай санларынгы —
Акъ къайынлада.
Умутларынгы —
Мийик къаялада...

* * *

Кюн барады ташая уясына,
Сакълайса... сакълайса, ташха олтуруб.
Тенгинг келиб турады къатынга,
Созсанг а къолну, тартынмай, бурулуб...
Уяласа барыргъа аны къатына,
Къарайса, сескекли болуб,
Булбул джетгенди сени къатынга,
Джырлайды ол да, терекге къонуб...

Майна къаяла, джашил терекле,
Шыкъыртсыз туралла ала да, сынаб.
Ташла тил тутуб, ышарыб гоккала,
Сизден кёз алмай туралла къараб...

САКЪЛАЙМА СЕНИ

Огъурлу кюнле,
Ийнакълай сени,
Тохтаусуз барадыла.
Джазгъы джангурла
Сюймеклик джыргъа
Даурбаз къагъадыла...

Ариу ингирле,
Ашыгъыш бизге
Келиб, кетедиле.
Ашхы умутла
Таулу джуртумдан
Узакъ элтедиле.

Къарылгъашчыгъым,
Къайдаса мени?
Кёрюрге излеб
Джарыкъ бетинги,
Джашил талада
Сакълайма сени...

Теберди сууну
Кёк джагъалары
Джарыкъ сёлешедиле.
Субай боюнлу
Акъ маралла да
Былайда тубешедиле.

Сеннге джюрекден
Таралгъанымы
Толкъунла эслейдиле.
Сен къатымда болмасанг,
Мыдахланыб,
Ташланы терк силдейдиле.

Къалын кирпичле
Джарыкъ эртденде
Къалтырайдыла.
Эшмелеринг
Кюн тубюнде
Назик джылтырайдыла.

Сени джаратхан
Чомарт джашаугъа
Бюсюреу джырны
Джырлайма.
Джаш джюрегиме
Атынгы джазыб,
Тубешир кюнню
Сакълайма.

АЙ БУЛУТХА КИРГЕНЛЕЙ...

Не эсе да сагъышлыма,
Джукъу кетгенд менден кери.
Ышараса тюз аллымда,
Таралтма да, атла бери.

Джюрегим, эсим оноулаша,
Кѣб лагъымла къурайла.
Ай кече бла хапарлаша,
Джулдузланы санайма.

Ай джарыкъда эслейме
Сени джая къашларынгы.
Тюнюмдеча, сылайма
Къара толкъун чачларынгы.

Ай булутха киргенлей,
Сингди джукъу кѣзюме.
Гокка хапсча, къалтырай,
Кирдинг татлы тюшюме.

Табигъат да уяна,
Танг тауланы къучакълайд.
Кюн таякъ да гузаба
Акъ бетинги ийнакълайд.

ДЖАШАЙСА

Эслетмей джюрюй, сынадым сени,
Болмады чыртда хапарынг.
Илешди джюрек, термилиб бек кёб,
Къалайды энди мадарынг?

Биринчи кёрген кюнюмдеи башлаб,
Джюрегим терен илешди.
Баргъан джолуму джарытыб турдунг —
Джюрек джюрекге сёлешди.

Студент джылла, ашхы умутла,
Къууанчлы халда ётдюле.
Джазгъы ингирле, къууанчлы кюнле
Бизге джёнгерлик этдиле...

Арабыз энди болгъанды ачыкъ, —
Сен кюнден кюннге джашнайса.
Джылла баралла, сен а, тюрленмей,
Джюрек тёрюмде джашайса...

ТЕБЕРДИ

Хар джыл сайын мингле бла къонакъла,
Келиб, сенде сюек саулукъ табалла.
Сыйлы атынг джайылгъанды къралгъа,
Хар къайда да махтау бла айталла.

Сени юсюнгден кёб назмула джазылыб,
Тёгюлелле сейир ариу макъамла,
Джомакъдача, тауларынга къарайла,
Тансыкъларын алалмайын, адамла.

Мийикледен, баш энишге къуюлуб,
Шоркъаларынг джылтырайла, джаналла.
Кёк сууларынг, ташха-агъачха урулуб,
Къаяланы ичлери бла баралла.

Хар джыл сайын, бек мардасыз ашыгъыб,
Ёзенинге бек кёб адам келеди.
Къонакъ суйген чомарт кёллю миллетинг
Къонакълагъа джылы къучакъ кереди.

КЪОБАН

Шууулдайса, ёхгем Къобан, тохтаусуз,
Джокъду сеннге кече, кюн да чырт талыу.
Джашау кибик, алгъа бара джанлаусуз,
Хар кимни да джюрегине боласа асыу.

Сууунг таза, балча, татлы кёрюне,
Джан-джаныуар сенден келбет алалла.
Кёк сууларынг, кенг тюзлеге бёлюне,
Сабанлагъа джашил сыфат салалла.

Кеталмайын кюн узуну бойнунгдаи,
Къарт да, джаш да сенде солуу алалла.
Толкъунларынг баш энишге къуюла,
Джагъалагъа мынчакъларын чачалла.

Минги Тауну бузларыны татыуун
Биргенге алыб, узакъ джары кетесе.
Тау халкъыны деменгили тартыуун
Саламын да къарнаш халкъгъа элтесе.

АИ

Дуниягъа кюмюш бояу алдыра,
Ингир сайын джарыкъ бетден чыгъаса,
Адамлагъа ашхы умутла джоралай,
Булутлапы джырыб, сабыр бараса.

Кючюнг уллу, сыйынг мийнк джашауда,
Адам улу хурмет этеди сеннге.
Ариулукъну саулай джерни юсюнде
Сени бла джашайбыз тенглешидире.

Хар къайда да алгъыш бла айтыла,
Джер джюзюне халал къууллукъ этесе.
Джарыкъ керек болгъан джерни барына
Бек ашыгъыб терк огъуна джетесе.

ЕМЮРЛЮК ТАУУШ

*Уруш тюзде джигитлик этиб
ёлген аталагъа атайма*

Багъалы джерим, тыйыншлы кёрюб,
Джазны чагъына чакъырдынг мени.
Акъыртын солуй, мутхуз кюнюгде
Кёк кюйюзюнге ачдым кёзлени.

Сансыз этмейин айырыб ол кюн,
Джазыу бутакъны узатдынг меннге.
Соруусуз джетиб ачы къазауат,
Ата сезимни тас этди кенгнге...

Атамы ызы, тартаса мени
Азгек ёзенни ёрге-энишге,
Азгек, атамча сюеме сени —
Бересе къанат сен джаш джюрекге.

Аякъ юсюне мишген кюнюмден,
Джерим, тылпыуунг дарманды меннге.
Рахатлыкъ ючюн джан берген ёхтем
Атамы ызы къалгъанды сенде...

Кавказны чалбаш таракъ таулары,
Ма, сюелесиз кюнден нюр алыб —
Огъурлу эртден атханы сайын,
Кёкге чыгъасыз омакъ джасалыб...

Къууанчлы майны джарыкъ кюнюнде,
Тартады мени тау джолчукъ ёрге.
Субай наратла, сабыр шууулдай,
Эжиу этелле хурметли ёзеннге.

Къарайма сизге, Теберди таула —
Бурма чегетли сыртларыгъызгъа.
Атамча, джылы салам береме
Мен да огъурлу къартларыгъызгъа.

Талпыб къарайма Муху ауушда
Таякъ джангурлу кёк ингирлеге.
Атамча, кийиб джамчы эм башлыкъ,
Барама бюгюн къой сюрюулеге.

Атамы ызы къалгъанды сенде,
Кёрмесем да кесин бюгюнлюкде.
Шоркъалы ёзен, джаным, Азгегим!..
Болгъанма къонакъ мен да бешикде.

Къараб кёргенлей, кёрюндюнг кёзге:
Къучакъны ачыб тургъанча меннге.
Тансыкълаб, кюсеб, болмайын ёзге
Джашлыкъ саламны келтирдим сеннге.

Къайдады атам? Къошда болурму?
«Атам, ата-а ам!» — деб кычырды джюрек.
Джууаб эшитмей, мурат толурму,
Тауладан таууш чыкъды гюрюлдеб.

...Озса да кѣб джыл, саркъса да кѣб суу,
Джарыкъ джырлайса, бауурум, Азгек!..
Туралла къошла, хуна буруула,
Алай а джокъду атам а, Азгек...

Узун наратла, къашха къаяла! —
Кѣзню джибитмей, айтыгъыз хапар,
Эй, эски къошла, джагъада ташла!
Атамы юсюнден айтыгъыз хапар...

Майнама, атам чалыучу тала —
Кѣрюнеди кѣзге чалкъы ызлары..
Къапхакъ башындаи эшитиледи:
«Суусаб келтиригиз!» — деген ауазы.

Кюнорта сюрем. Кюн къыздырады,
Сюреди суугъа зыбыр къойланы.
«Ага-ам, ата-а-ам!» — деб къычырды джюрек,
Кѣкге джая къарышхан къолланы.

Джюрегимден чартлагъан сѣзле да
Эрлай хауагъа сингиб кетдиле.
Меннге къаяла, джан аурутханча:
«А-та-а-ам!» — деб мыдах джууаб этдиле...

Азгек ѳзеннге кере къанатла,
Джан-джаныуар джырлайды, бирлешиб,
Меннге кѣл этиб тургъан наратла,
Шыбырдайдыла бирден, тиллешиб.

Ма бу халымы эслейди ол кюн,
Муху ауушдан тюшген бир атлы,
— «Салам алейкум!» — деди акъсакъал,
Сый бериб, къолун тутдум ол къартны.

...Къарт хапар айтады: «Тау
джайлыкълагъа

Чалкъычы джыйын чыгъыб тургъанды.
Сени атанг бек оюнчу-чамчы,
Эгимли, уста улан болгъанды.

Кёзлерин джаба къалын къашлары,
Атанг узун бойлу адам эди.
Чырт эсибизден бизни кетмейди
Огъурлу къараб, сейир кюлгени.

Къол таш атыуда, тутушда да.
Джыйында атанг таукел болгъанды.
Танг белги бере, къолунда чалкъы—
Чалкъычылагъа юлгю болгъанды.

Ол къайгъырыулу, чырайлы киши —
Тюзлюкню тамам бек джакълагъанды.
Тыйыншлы кёрюб, джыйын атангы
Акъсакъалгъа да кёб сайлагъанды.

Суюб тауланы, кютюб малланы,
Джашауун таулада ашыргъанд ол...
Ёзге башланыб бир ачы уруш,
Джуртун сакъларгъа кетди бир кюн ол.

Бизни къралгъа зарлыкъ муратда,
Къанлы душманла, айтмай, чабдыла.
«Рахатлыкъ джашау бузулсун!» — деб,
Къара къазауат ала ачдыла.

Зулмучула къазауат ачхан кюн,
Элlege зарауатлыкъ салдыла.
Сабийни, къартны, кѣб онгсузланы
Юйлери отджагъасыз къалдыла.

Ата джуртну кыйын кюнюнде,
Тору аджириш эрлай джерледи.
Сауут-сабасын алыб къолуна,
Атанг урушха таукел тебреди.

Гитлерчиле излелле мычымай,
Украинаны мууал этерге.
Белоруссиягъа ёртенни салыб,
Сора Россиягъа терк джетерге...

Къарнаш миллетле, туруб, бирлешиб,
Къара кюнде кенге къалмалла.
Къралыбызгъа къатылгъан джаугъа
Къоргъашын джангур, ёлюм ачалла.

Сталинграддагъы сермешнуледе,
«Ура!» — деб, джаугъа къушча атылды.

Душман кьолундан джюзген сууукь окъ
Атангы джюрегине чанчылды...

Айтды ахыр сёз орус тенгине:
«...Къанлы душманны кёрге кёмюгюз!
Хорламлы болуб, Азгекге барыб,
Тебердини да, шо, бир кёрюгюз...»

Джазыу джолу тохтады атангы,
Уянмаз джукъу басды терк аны.
Каскасына кьонуб, акъ кёгюрчюн,
Бир зат мурулдай, анга къарады...»

...О, ачы уруш, ачы къазауат,
Танытмай кьойдунг ата тюрсюнюн,
Кёзлеге — суу, джюрекге — джарсыу
Салгъанса анама меннге да ол кюн...

Ана джыламукъла кёб кёзледен
Къан тамчыла болуб акъдыла.
Джауну ууундан Ата джуртума
Азмы тюшдюле кетмез джарала...

Зулмучуланы джетиб зараны,
Бутсуз, кьолсузла — санаусуз джюзле...
Къыйынлыкъны сынагъан сабийле —
Бюгюн азмылла бизде ёксюзле?!

Азмылла бизде башсыз къатынла,
Эрсиз да къалгъан, джашсыз да къалгъан?
Джюрегинг эрир, барсанг къатына...
Ётген азабдан чачы агъаргъан.

Азмыды бизде, джангы келинлей,
Къазауат кюнден башсыз къалгъанла?
Джылла бла сакълаб, азыб кёзлери,
Ёмюрлюкге насыбсыз болгъанла...

Къарангы болуб турурла таула,
Чыкъмаса ай да, кюн да орнундан.
Насыблы тенгле — атасы саула! —
Байрам этелле тутуб къолундан...

...Эй, атам, къайда басдырылгъанса?
Узакъ элдеми, огъесе тюзде?..
Бюгюн а мени джокъ эди хатам,
Сенден хапарсыз болгъандан ёзге.

Къабырны башы бузлабмы турады? —
Эрин джылыуум эрлай эритсин.
Огъесе кюнмю кемсиз къыздырад? —
Кёзюмден тамчы къысха джибитсин...

Къралгъа чабхан къанлы джаулагъа
Сен шкогунгу таукел бургъанса,

Джюрегинг элек болуб кьалгьынчы,
Таулуну сыйын мийик тутханса.

Ауушла башы кьарла джылтырай,
Кюн джетсе, эриген да этелле,
Сени юсюнгден ауур бушуула
Не иссиде да эрирча тюлле.

Джангыз суратынг бла ант этеме,
Мамырлыкь дуняны джакьларгья.
Ата джуртума суймеклигинги,
Кир кьондурмайын сакьларгья!

Атамы ызы... тартаса мени
Азгек ёзенни ёрге-энишге,
Азгек, атамча суюме сени —
Бересе кьапат сен джаш джюрекке.

Озалла джылла, саркьалла суула,
Джарыкь джырлайса кьачан да, Азгек!
Джашнайла таула, джырлай булбулла,
Алай а джокьду атам а, Азгек!

Аякь юсюне миннген кюнюмден,
Джерим, тылпыуунг дарманды меннге:
Рахатлыкь ючюн джан берген ёхтем
Атамы ызы кьалгьанды сенде...

ДЖЮРЕКНИ АУАЗЫ

Поэмадан юзюк

Джюрегими кьаны бла джазама,
Анам, джаным, сени юсюнгден джырымы.
Абынсам да — кечерсе деб базама,
Ачыкълайым бюгюн джюрек сырымы.

1

...Джашчыкъ тууб, юч джылы да толургъа,
Атасындан ачы уруш айырды.
Ол тансыгъын алыб, джолгъа атлана,
Кёз джашларын адамладан джашырды...
Аякъланган эсли джашчыкъ анасы
Сагъышланыб олтургъанын кёреди.
Атасыны алай дженгил кьайтмазы
Белгилиди, джашчыкъ аны сезеди.
Джашчыкъ кёред, — хаман уруш джолуна
Ана кёзле чыракъ барыб тургъанын.
Акь кьагъытха тийген субай кьолуна
Ана кёзден джыламукъла тамгъанын...

Къабыргъада атасыны суратын
 Таулу джашчыкъ кече, кюн да кѳреед.
 Атасыны ёхтем, джарыкъ сыфатын
 Хар къайры да биргесине элтеед.
 Тѳб-тѳгерек бухар бѳркю башында —
 Акъ бетине толу чырай салады.
 Письмо тохтаб, хапарсызлай, урушда
 Сауу, ёлюсю белгисизлей къалады...

Эсде-бусда болмай, рахат тургъанлай,
 Шош таулагъа зулмучула джетдиле.
 Эртден-ингир, тау элlege айланыб,
 Арбазлада къара къанла тѳкдюле.
 Тиширыула, аны ючюн бюгюлмей,
 Артыкъ да бек тюз болдула къралгъа.
 Сабийле да, апаладан юзюлмей,
 Кючге кѳре болушдула алагъа.
 Тебердини эки джаны таулагъа
 Эртденликде кюн джарыгъын тѳгеди.
 Абрек да, кѳзюн ачыб, уяна,
 Юйде киши болмагъанын кѳреди.
 Тенгиз бетли кѳзчюклерин ол ууа,

Сагъынланыб от ауузгъа келеді.
Тургъанлай ол бетин-къолун терк джууа,
Эсин эшик къагъылгъан зат бѣледи.

Бир кесекни симсиреди Абрек,
Джюрекчиги бираз къоркъаракъ болуб,
Экинчи да къагъылгъанында эшик,
Барды алайгъа, джюрекчиги терк уруб.

Тиллери бла ташны-агъачны чартлатыб,
Юч немчалы юйге кирдиле бирден.
Абрекни тюртюб, уруб чортлатыб,
Орун алыб керпеслендиле тѳрден.

Алайсыз да къалтырагъан джашчыкъгъа,
Джекирелле, джюрекчигин алалла.
Бир-бирине темирчилеб, ашыгъа,
Юй ичинде ары-бери чабалла.

Къабыргъадан къарай эди атасы,
Эки къашын хыны туюуб, ачуулу...
Аны кѳрюб бир немчалы бек шашды, —
Сермеб алыб, картны джерге терк урду.

Умур-чумур болгъанлыкъгъа мияла,
Атасыны джукъланмады къарамаы.
Джаш джюрекчик миялача ууала,
Кѳзчюкледе дертли ачуу къайнады...

Юйню ичинде кюбюр, тапха къоймайын,
Немчалыла къармадыла, къаздыла.
Хазыр тургъан ашарыкъдан тоймайын,
Гѳзеннге да мыллыкларын атдыла...

Андан сора ючюсю да кетдиле,
Ашарыкъдан машокларын толтуруб.
Олсагъатлай тенгчиклери джетдиле —
Джашчыкъ тура босагъада ойсураб...

4

Саниятны бютеу саны кыйылыб,
Тебердини кёпюрюнден ётеди.
Назик джаны тамагъына джыйылыб,
Солуу алмай, арбазына джетеди.
Хоншулары — уллу-гитче биргелей,
Абрекни ортагъа алыб олтура.
Саниятны ауангысын кёргенлей,
Олтургъанла бирден ёрге къобдула.
«Ой, мен джарлы!.. Не кыйынлыкъ
джетгенд?... — деб,
Саниятны ауур бушуу терк басды, —
Джангыз балам, мени къюуб кетме!»—деб,
Абрегин баууруна джут къысды.
Тыкъ джабылыб сыйдам къара кирпичле,
Кёзлеринден чыкъ тамчыла тамдыла.
«Ёлюм сизге, къан джалагъан кючюкле!» —
Эринлери, къаргъыш айта, талдыла.
Ана сёзю ташны тешиб да ётер,
Джюрегинден ол таралыб сёлешсе.

Къылыч джараны да джеңгил сау этер,
Уланына ол термилиб кюрешсе.
Ана ышыкъ джылытмазлыкъ не барды,
Хо, деймисе кѣбню кѣрген окъуучум?!
Ма-а, энди Абрек да кѣз ачды,
Мындан ары бол биргеме джолоучу...

5

Кюн ышармай, таула къалыб тубанда,
Суула саркъа, мыдах айла ётдюле...
Тюзлюк джетиб, ёхтем совет тулпарла,
Джауну хорлаб, Тебердиге джетдиле.
Совет халкъым, аямайын бар кючюн,
Ара мюлкню айнытыргъа терк бурду.
Къыйналса да, къарамады аны ючюн,
Биягъынай мелхум джашауну къурду...
Сабийле да джюрюйдюле школгъа,
Ойнай, кюле, хурмет бере таулагъа.
Бош кѣзюуде колхоз ишни да къолгъа
Аладыла, юлюш къоша джашаугъа.
Кюн таякъла акъ башлыкълы таулары
Эртден сайын къучакълайла, тансыкълаб.
Абрек да тогъуйду тау хауаны,
Туралмайды быллай тангда тынч джукълаб.
Къанатлыла джюзедиле рахат,
Чууакъ кѣкню ийнагъына къууана.
Шошлукъ халгъа бѣленеди хар бир зат,
Кѣгюрчюн да мамыр танг бла джуууна.

Теберди суу, кюмюш кибик, джылтырай,
Джюреклеге джарыкъ макъам салады.
Абрек да, сумкачыгъын тутханлай,
Таб джарашыб, школуна барады.
Хар заманда хазыр эди дерсине,
Тенглери бла джарашыу эд халиси.
Элчилени илешдире кесине, —
Деменгили эмда алгъа хар иши.
Кѳрген адам ала эди ауузгъа:
«Тюу, машалла, бу джашчыкъ бек тириди!
Кѳз тиймейин, джашасын бу къартлыкъгъа,
Башха болмай, уллуланы бириди...»

6

...Мал ферманы башчысы эди Саният,
Джанын-къанын аямагъан ишинден.
Таныш эди анга хар бир санагъат —
Малланы бек суюе эди кесинден.
Джаш тиширыу, кѳб сынамдан ѳтсе да,
Къыйын ишден талмай элле къоллары.
Баш иеси башсыз болуб кетсе да,
Тохтай эди урушну къан джоллары.
Бир кюн къызыу келе эди письмочу,
Къагъыт чача, юйден-юйге айлана,

Абрекчик, аны керюб, джумулду,
Письмо умут этиб, аны аллына.
«Атангданды, атангданды!» — деди ол, —
Къарт письмочу къагъыт узатды анга.
Къалтырады, титиреди сабий къол,
Джетиб алды, кюнча, джарыкъ ышара.
Кёкюрегине къысды ючгюл къагъытны,
Кёзчюклери, джанкъылышча, тюрене,
Къууана эд, билмей эди бир затны:
Атасыны келмезлигин юйюне...

7

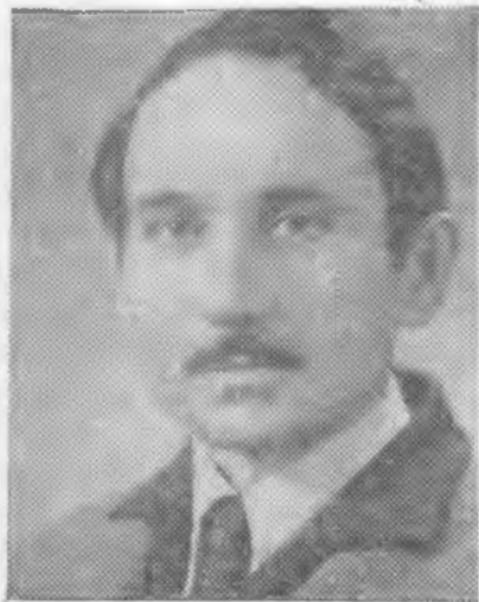
...Олтура эди кюнтурушда Байдымат,
Джюн ийире, урчукъ бура, сагъышлы.
«Амма, письмо джашынгданды, бери чаб!» —
Деб хоншула къутуртдула алгъышны.
Къарт амма терк тирилди эм джарыды,
Джыйрыкълары тюзелдиле бетинде.
Къарт джюреги къозгъалды эм таралды, —
Ол къагъытны къаты къысды кесине.
Окъуду да хоншу джашчыкъ письмону,
Къууанч халны бушуу хорлады артда.
Болду энди, узакъ созмайыкъ муну,
Джазылгъаны алай эди къагъытда:
«Багъалы Ана! Сталинградда джашынг Мурат,

Уллу джигитлик этиб ёлгенди...
Джашыгъызны джигитлиги джашаб турад —
Хар адамны биргесинде, кёлюндеди.
Хар бирибиз, хакъ джюрекден къайгъырыб,
Терен бушуу эте, сизге джазабыз,
Джашыгъызны аты, сый бла айтылыб,
Ёмюрлюкге джашарына базабыз!..»
Къыйын кюнде эс ташламады ана,
Ёз джарсыуун хоншула бла юлеше.
Джашчыкъгъа да ариу айтыб, кёл ала,
Юйге кирди, кеси аллына сёлеше...

8

...Джылла оздула, Абрек да, уллая,
Школну да джетишимли бошады,
Къарыу къайнайд ийленнген къурч санлада
Энди анга джангы джашау башланды.
Абрекни бюгюн къууанчлы халда
Тёгерегин алгъандыла хоншула.
Таза кёлден алгъыш айталла къартла,
Амин, дейле къалгъанла да кшошула.
Ол кетеди энди аскер кюллукъгъа.
Джамагъат а — болмайд юйге сыйыныб.
Мамыр кёкню сабырлыгъын сакъларгъа
Ашыралла сау эл бирден джыйылыб.

Эл базады — эли сыйыи тюшюрмез, —
Джигерликни сакълайды халкъ уландан.
Мамыр кёкню мамырлыгъын бегитиб,
Махтау бла къайтыб келир ол андан...

Биджиланы Идрис

АТЛАМ

НАЗМУЛА

ДЖАШАУУМУ АУУШУ

Мен не ючюн туугъанма джер юсюне,
Таукел атлаб, муратыма джетмесем,
«Адам» деген сыйлы атха кюйсюне,
Джашауумда бир игилик этмесем?

Талпымайма мийик таугъа ёрлерге,
Кёргюзтюрге излеб халкъгъа кесими,
Ёч болсам да кыйын джолда терлерге,
Мийикликге учундуруб эсими.

Чакъырады джашаууму ауушу,
Къулагъыма келтире бу тауушун:
«Элтген джюгюнг ауур болса къолунгда,
Аякъ ызынг терен къалыр джолунгда!»

ЛЕНИН

Назму джазама, сеннге джазама,
Джетгени чакълы джазаргъа кючюм.
Мен разыма, сеннге разыма, —
Халкъымы джарыкъ джашауу ючюн.

Сен эркинликни узатханында
Чомарт кьол бла бизге саугъагъа,
Зулму джашауну ууатханында,
Насыб кьанатын джайды таулагъа.
Совет миллетле хорламла кьатлай,
Андан беричин кёб джылла ётдюле,
Кыйын джоллада биригиб атлай,
Туугъан джуртларын кьурч кьала этдиле.
Сен халкыгъа ачхан эркин джашауну
Кючю чагъады, алгъа урады...
Тюнене унукыгъаи кьарангы таулу
Бюгюн илмуну джигин бурады.
Тау этекледе, тау эллени
Джарытад сени джарыкь хурметинг.
Джангы джашаугъа буруб кёллени,
Хар бир джюрекде джашайд иннетинг.
Назму джазама, сеннге джазама,
Джетгени чакълы джазаргъа кючюм.
Мен разыма, сеннге разыма, —
Халкымы эркин джашауу ючюн.

ГИТЧЕ КЪАРАЧАЙ

Районну малчыларына аталады

Чууакъ кёкде учадыла тау кьушла,
Къанатларын эркин джайыб, керилиб,

Кенг ёзенле, чатла, таула, ауушла
Мийикликден кезге ачыкъ кёрюнюб.

Тегерекде табигъатха джан салыб,
Кимледиле бу джерледе джашагъан,
Чыдамлыкъны сослан ташладан алыб,
Къарамлары тау къушлагъа шагъан?

Тау джайлыкъла — бу джерлени атлары,
Джашайдыла мында джигер малчыла.
Урунууда барды энчи хатлары,
Къысха айтсакъ -- бары бирден алчыла.

Махтау бла сагъынабыз атларын, —
Джерибизге хурмет тюрсюн алдыргъан.
Джигерлени — джашын, къызын,
къартларын, —
Джашау чархны буруб алгъа бардыргъан.

Ала бла танышыргъа излеген
Тартынмайын келсин — барды хантыбыз,
Ачыкъ кёллю, къонакъбайлыкъны суйген
Гитче Къарачайды бизни атыбыз.

«Гитче» болуб аны аты, кеси да,
Сейир тюлдю кючю уллу болгъаны:
Ол къарыуун, эркинлигин — несин да
Биз билебиз уллу джерден алгъанын...

ТУУГЪАН ДЖЕРИМ

Хар адамны да болады
Бир туугъан джери.
Анга байланыб турады
Кёлю, джюреги.

Сен да мени туугъан элим ---
Аламат джерим,
Джашауумда болдунг манга
Атым, ат джерим.

Бир-бирде уа мен кетсем да
Узакъгъа сенден,
Сюймеклигим артыкъ уллу
Болады кенгден.

Сенден иги джокъду эл деб,
Мен баш урмайма,
Ёнге сени бир элге да
Ауушдурмайма.

Махтамайма, махтамайма —
Салмайма дагъан.
Ушайд кесин махтагъаннга
Элин махтагъан.

Башха эллеча джашайса,
Солуй, уруна.
Сен ишчи къолгъа ушайса,
Джылыныб тургъан.

КЪАЙСЫННЫ КЪЫСХА АДАМЫ

Къайсыннга мени
Тюберим келиб,
Эшигин къакъдым,
Юйюне келиб.

Тиширыу чыкъды,
Эшикни кере,
Къайсынны сордум,
Кюнашхы бере.

«Франциягъа
Кетгенди, — деди, —
Кел ичгери,
Нек керек эди?..»

«Сау бол, эгечим,
Къонакъгъа сунма,
Къайсынны мен бир
Окъуучусума.

Келгенем анга
Сау бол айтыргъа,
Заманым джетиб,
Юйге къайтыргъа.

Бошаладыла
Солуу кюнлерим,
Мен Къарачайдан
Келгенем бери...» —

Деб, бир кесек
Туракълы болдум,
«Къачан къайтырыкъ
Болур», — деб сордум.

«Айны аягъына» —
Деген сёзледе,
Шошлукъ таныла эди
Кёзледе.

Джоллагъа къараб
Тургъандан эсе,
Джолоучу болгъан
Кёб тынчды, десе,

Къулий Къайсынны
Къысха адамы,
Шагъат боллукъ эди
Анга къарамы:
Баред юсюнде
Хурмети, дамы.

Къайсын джашагъан
Юйню босагъасын
Кёрдюм ашалгъанын,
Тюл эди омакъ:
Къалдыра юсюнде
Аякъ «тамгъасын»,
Кире болур ары,
Эшта, кёб къонакъ...

ДЖЮРЕГИМДЕ ДЖЫРЫМ БЛА КЕЛГЕНМЕ

Болмасам да мен Малкъарда
Бюгюннге дерн,
Манга бюгюн багъалыды
Малкъарны джери.

Болмасам да... мен Малкъарны
Ташын, къарын да
Кёрюб тургъанма Къайсынны
Назмуларында.

Къарачайдан салам айта
Малкъар джерлеге,
Биринден бирине къайта,
Тау элlege,

Бюгюн мен кетиб барама,
Джолланы къатлай,
Джерин, кёгюн, адамларын
Джылы ийнакълай.

Хасаньягъа — малкъар элге —
Айлана келдим,
Анда мен бир таулу юйге
Сормайын кирдим.

Юйню иеси, ёрге туруб,
Джарыкъ тюбеди.
Ол, мени къолуму тутуб:
«Тёрге ёт», — деди.

Мен юйюмю босагъасын,
Сыйлы төрюн да
Бирча багъалы кёреме —
Къайсы джерин да.

Ол себебли, таулу тенгим,
Төрге ёт, деме.
Малкъар элинг — мени
элимд,
Мен юйюмдеме.

Джюрегимде джырым бла
Келгенме бери.
Манга бютюн багъалыды
Малкъарны джери.

БАШКИРИЯ

Уфа шахарны кенг орамларында
Кетиб барабыз, акъырын атлай.
Къачхы эртденликди, биринчи къар да
Джауады, джауады, кёкню ийнакълай.

Джол усталыкъ бизге бир къызчыкъ этеди,
Халкъны джашауундан хапар айта,
Орамдан орамгъа ол бизни элтеди,
Эсибизни кёб затлагъа сагъайта.

Тенглерим кызычыкыны ачык сёзлерине
Тынгылайдыла, хапарын джаратыб,
Мен а къарайма кёзчюклерине,
Элимде джашагъан кызычыкыгъа ушатыб...

Биз келгенбиз бери джашауну кёрюрге,
Узакъ джол джюрюб, Къарачай тауладан,
Саугъабыз а джюкюду кишиге берирге —
Сюймеклик игиди, дейдиле, саугъадан.

Сюймекликни уа тутуб джюрекде,
Башкир кызычыкыны да джол уста этиб,
Джер бла, халкъ бла танышыр иннетде,
Башкирияда барабыз кетиб.

Барабыз акъ сууну мийик курганына..
Ма, Салаватны эсгертмеси да!
Аны кюрч атыны алгъа ургъанына
Ушайды Башкирияны бюгюн неси да.

ДАРЪЯЛ ЕЗЕННИ ТАРЫНДА

Эки джар да къара обаны,
Атла бизни таба сен таукел,
Ауазларын мыдах джырланы
Джарыкъ макъамгъа бура кел.

Бизни ёмюрю джырчылары
Аллынга кьууаныб тюберле.
Кенгертиб ала орталарын,
Сеннге тёрде орун берирле.

Джырчы тюлме, ёнге биргенге
Джюрюрме, излемей солургъа.
Тенглик эталмасам да сеннге,
Сюеме джол устанг болургъа.

Алгъы бурун Дарьял ёзеннге
Экибиз джолоучу болурбуз.
Къаядан эшилген гёзеннге
Кириб, тау хауаны солурбуз.

Ким билед, тюрленнген да болур
Дарьял, сен бармагъанлы ары,
Таб, кесек кенгерген да болур
Ёзенни кириш къая тары.

Сен алджаргъа да болурса,
Таныялмай таныш джерлени,
Тартынмайын манга сорурса,
Хапарларын джангы элсени.

Атла арыб, фаэтон юсюнде
Керек болмаса да джатаргъа,
Унутмазса, джолгъа тебресенг,
Джамчынгы юсюнге атаргъа.

Джашлыгъынгы эсге тюшюрюб,
Бу джуртладан тансыкъ алыргъа
Излесенг, темир атдан тюшюб,
Суу бойнунда кече къалыргъа,

Керек болур джамчы джагъада,
Анга чулгъаныб тынчайырай,
Таула, суула, мийик къаяла
Эски шохларынг тынч танырай...

Сауут алыб а сен кюрешме --
Керек болмайд бюгюн джоллада:
Джокъдула алгъыннгы сермешле,
Окъла джюзмейдиле къолладан.

Тазалыкъ таныла иннетде,
Суймеклик тылпыу ура кенгден,
Бу джерледе къарнаш миллетле
Къол джайыб тюберикле сеннге.

Сапамазса уллу бушуугъа,
Къыйналмазса тереи кёлюнгден,
Къарасанг бюгюнигю Терк суугъа,
Ол санга эмилик кёрюннген,

Акъырын этгенди атламын,
Қишен салдыргъанд да кесине,
Сен таныгъан дюрген заманын
Тюшюре да болмаз эсине.

Эмилик Терк сууну да джууаш
Бизни таукел ёмюр этгенди:
Быргыла ичине буруб баш,
Ол кьуллукъ этерге кетгенди...

Мен айтхан затланы барын да
Кёрлюксе сен, келиб кьарасанг,
Бютюн да Дарьялны тарында
Тамара патчахны кьаласын

Кёрлюксе... Ол, бек кёб кюнлени
Кьараууллукъ эте таулагъа,
Чатлагъа буруб сюнгулени,
Хазыр болуб тургъанд кьаугъагъа.

Бюгюн а ол аскер кьалагъа
Таула кьараууллукъ этелле,
Кьол узата халкъла халкълагъа,
Тарланы кенгертиб ётелле!

Суймеклик, кьарнашлыкъ, тенглик да
Табарыкъса кыйналмай излеб,
Джуртумда не зат да эркинди,
Сен а джетишмейсе бизге.

Эки джар да кьара обаны,
Атла бизни таба сен таукел,
Ауазларын мыдах джырланы
Джарыкъ макъамгъа бура кел!

НАСЫБНЫ ДЖУЛДУЗУ

Учады таймаздан туурамда
Джашауну келечи булбулу.
Шыбырдайд хар къуру ол манга:
«Билимди насыбны джулдузу,
Ол джулдуз джарытса ангынгы,
Джуртунга, халкъынга джарарса,
Къууанчда атдыра тангынгы,
Дуниягъа насыблы къарарса.
Бермесенг кючюнгю тергемей,
Бил: сеннге билим бой салмазын,
Аны тик таууна, терлемей,
Терк атлаб чыгъаргъа болмазын.
Учады таймаздан туурамда
Джашауну келечи булбулу,
Шыбырдайд къайтарыб ол манга:
«Билимди насыбны джулдузу».

НЕ КЕЛСИН

Талай кюнню
Узакъ джерде айланыб,
Мен бюгюн келеме
Ызыма къайтыб,
«Анам тура болурму

Къайгъыланыб», —
Деген сагъыш
Джюрегими сагъайтыб.

«Не болду мынга,
Къайда къалыб кетди?» — деб,
Отджагъада чёгюб,
Отну ышыра,
«Нек мыдахса, анам?» —
Деб соргъаннга да,
«Мыдах тюлме» деб,
Къайгъысын джашыра.

Алай кёрюнюб
Мени кёзлериме,
Аны къараб туруучусу аллыма,
Ийнанганча болуб
Тюберигиме,
Эшикни ачыб, силкиндим
Аллыма.

Алай а, не келсин,
Юйге киргенлей,
Ашхы умутумдан къалмад
Джилтинчик,
От ауузда бош тургъанын
Кёргенлей
Анам олтуруучу
Гитче шиндикчик...

АНАЛАГЪА СЮИМЕКЛИГИМ

Окьюучум, шош назмулагъа
Эсинги кѣб бѣлдюнг деме.
Сый бере сау аналагъа,
Елгенлени эсгереме.

Бармыд адам джер юсюнде
Сый бермеген анасына,
Ана тюрсюн джашамагъан
Джюрегини арасында?..

Аналагъа сюймеклигим
Джашайд мени санымда да,
Атламымда, тылпыумда,
Джюрегимде, къанымда да.

Уюса уа джюрек къаным,
Манга ёлюм кериб къашын,
Тар обагъа кириб саным,
Сууукъ джерге тийсе башым,

Аналагъа сюймеклигим
Къабырымы тешиб чыгъар,
Санларымда тамырланыб,
Ол гокка ханс болуб чагъар!

СЫН ТАШДА УШАКЪ

Келгенме, анам, ушакъ этерге,
Тансыкъ болуб, тюберге ашыгъа,
Сен эркинлик бер уппа этерге
Башымы салыб къабыр ташынга.

«Кел, балам, джууукъ, сюелме кенгде,
Тилегинги уа къабыл эталмам:
Туругъа — джюгом ауурд юсюмде,
Мындан узалыб сениге джеталмам.

Халкъ рахатмыды, тынчмыды элим?
Нек шош чыгъады сени ауазынг?
Огъурлу болсун джангы келиним,
Бузулмай турсун юйюнг, арбазынг!

Болма сен хомух джерни юсюнде —
Джигитлик сыйды, бил, тауларынга.
Унутма, балам, сен тут эсингде:
Тюзлюкню нёгер эт джашауунгда.

Джуртунга, халкъгъа бериб кесинги,
Багъалы балам, айлан сау-эсен,
Аланы сатсанг, сатарыкъса сен
Бу къабырымы, мени кесими...»

...Джюрегим джарсый сагъайтханыма,
Мен тынгылайма бек суюуб, талпыб,
Керти болурма хар айтханынга,
Анам, къайгъырмай, сен рахат къалкъы.

АНАМА

Къушну къанатларын атханча юзюб,
Къадар, айырсанг да анамы менден,
Дагъыда турама, турама тѣзюб,
Джюрегим а сарнайд, сарнайд, теренден.

Къууанч джилтин къоймай чырт бир
джеримде,
Кюйдюр, кюйдюр — кѣсеу эт джюрегими,
Къан тамчыла да ойнат кѣзлеримде,
Толтур ансы, къадар, бир тилегими:

Бир-бирлерине адамла айтырлай,
Къабыр тынчлыгъын сакълайды деб, джашы,
Джелден, джангурдан къоруулаб турурлай,
Мени эт да къой анамы сын ташы!..

ТУЗЛУ ТАМЧЫЛА

Анама атаб этген назмума
Тенгле, джыйылыб, тынгылайдыла,
Сени бетингде тузлу тамчыла
Бир-бири ызындан къымылдайдыла.
Джыламукъланы эркиши кѣзден
Тынч чыкъмагъанын ким да биледи.

Джарсыууму сездинг сен назму сёздеп,
Тенгим, джюрегинг неге кюеди?
Тюшгенми этди сени эсинге
Анангы сёзю, аны кюлгени,
Дертлими болдунг кесинг кесинге
Созалмадым деб джашау кюнлерин?..
Гурушха этме, тилейме, меннге,
Ашландырдынг деб, эски джарамы,
Бююнден сора окъумам сеннге
Анама этген назмуларымы.
Джангыз айтырма джылы сёзлени,
Сезгенинг ючюн назмуну хатын,
Сюйгенинг ючюн ана кёзлени,
Ана тюрсюнюю, ананы атын.
Ананга сюймеклигинги кючю
Чексиз болгъанын кёрдюм халынгда,
Бюсюреу эте, мен, аны ючюн,
Баш иеме сени аллынгда.

СОЛДАТ АТАЛА

Аталарыбыз кьурч кьоллада
Тутуб джаугъа сюнгю учланы,
Шынкъарт отча джаннган джоллада
Толтургъандыла солдат борчларын.

Бююн а солдат аталагъа
Эсгертме салалла джашлары,
Эртден-ингир келиб талагъа,
Сый берирлай ийиб башларын.

Къызартса да уруш тюзлени
Солдат аталаны къанлары,
Джерни юсюнде сабийлери
Джашайдыла кйрб санлары...

Кенг тюзлени, терен чатланы
Джабмасынла энди булутла,
Деб джазабыз солдат атланы,
Окъур кибик келлик туудукъла.

ЭСГЕРТМЕ

М. Джалилге

Къазан Кремлни аллында
Эсгертме сюелиб турады.
Бери келгенлени барыны
Эслерин кесине бурады.

Эсгертме эсгертген адамны
Сыртына байланыб къоллары:

«Эркинлик,
эркинлик,
эркинлик!» —
Деб, титирейдиле санлары.

Джигитлик тебдиреди аны,
Турса да санлары байланыб,
Тансыкълайды чууакъ аламны,
Къарамы узакъгъа айланыб.

Бери келгенлени эсгертме
Эслерин кесине бурады,
Алагъа, зорлукъну эсгерте,
Эрликни юлешиб турады!

* * *

Джангы джылымы биринчи айы,
Магъананг болду джашауумда,
Джашауну насыб келтирген тайын
Кишнетмесенг да мени бауумда.

Сен кёбден бери абрек эсими,
Орнуна джыйыб, тюз джолгъа салдыңг.
Танытдыңг манга кеси кесими,
Бир-бирлени да ауларын алдыңг.

• — Кёлтюр, — дединг да манга, — кьолунгу, —
Мен, кьаты кьысыб, кёлтюрдюм ёрге.
Сора, силк, дединг, силкдим кьолуму —
Джарсыуларымы ашырдым кёрге.

Энди уа джюрек тузакъдан кьачыб
Кюрешмейд, джокъду кишиге дауу,
Ол, назмуланы эшигин ачыб,
Тёгед тышына сакъатын, сауун.

Эй, джангы джылны биринчи айы,
Магъананг болду джашауумда,
Джашауну насыб келтириучю тайын
Кишнетмесенг да мени бауумда...

* * *

Джашаса да озгъан ёмюрде,
Эшитмесе да сени атынгы,
Лермонтов назму тизгинледе
Суратлагъанды сыфатынгы.

Мен айтыргъа суюген сёзлени
Сеннге айтханды менден алгъа,
Нюр ышарыуунда кёзлени
Уллу соймекликни ангылаб:

Кёкде джюзген акъ булутлагъа,
Джерде ёсген кызыл гюллеге,
Ёзенлеге, мийик сыртлагъа,
Адамлагъа, джазгъы кюнлеге...

Джылыуу ура хар бир сёзюнден,
Бир ёмюрню атлаб аллына,
Джазгъанды ол сени юсюнден,
Мени джюрегими ангылаб.

* * *

Чурумну, сылтауну да меннге кюреб,
Санамай къоярыкъ болсанг да тенгнге,
Эм багъалы затым мени буду деб,
Джюрегими саугъа эталмам сеннге.

Не ючюн десенг а, мен саугъа этиб,
Кёкюрекден тайса къайгъылы джюрек,
Сюе билмез сени кёлюнге джетиб,
Сууугъан тыбырча, къуу-шуу кёкюрек.

Бермесем да бюгюн джюрек саугъаны,
Сюймеклигим кючюн кеси танытыр,
Кюн джылытхан кибик тюзню, тауланы,
Сени джашауунгу алай джылытыр.

Кесимде къояма мен джюрегими,
Сеннге берир ючюн сюймеклигими.

* * *

«Ушакъ эте кечге къалдым,
Сингиб теренге,
Заманынғы мен кёб алдым,
Бир кет де меннге», —
Деб бир кесек тартынаракъ,
Юйюнге кетдинг.
Ызынгдан мен татлы къараб,
Кёб сагъыш этдим.
Сеннге кет деб айтдыргъынчы
Мен джюрегиме,
Разы болсанг сюелирге
Мени биргеме,
Айтайым мен тюз кёлюмю,
Субайлыкъ этмей:
Ашырлыгъенг ёмюрюнгию
Къатымдан кетмей.

* * *

Сени джашау нёгерге сайлагъан адам,
Узатырдан алгъа ол санга къолун,
Сен, суйсенг, ийнан, суйсенг, ийнанма,
Мени юсюм бла ётдюрдю джолун.

Кесим да сейир болама анга:
Кетгенлигинге кенгнге, узакъгъа,
Хапарынг, къайгъынг джетеди манга,
Тюшесе къайтыб меннге «тузакъгъа».

Адамла, сени тюз таныр ючион,
Сорадыла эски тенгинге келиб,
Къоркъгъан а этме сен аны ючион,
Къайтарыр да деб терс джууаб бериб.

Сеннге бюгюн сууукъ болгъанлыгъына,
Кесине къуру да сютдю, ёкюлдю:
Тенгин аманлаб, адамлыгъына
Тамгъа салыргъа излерик тюлдю.

КЪУУ ТЕРЕК

Джер джылыннганды, джашнайды тегерек.
Джер да, кёк да хурмет тюрсюн алгъанды.
Джолну джанында джангыз бир терек
Джаз джылыугъа да чакъмай къалгъанды.

Ашау керекли болгъанмыды ол,
Джолоучуданмы джетгенди хата,
Сен башха джары нек салдынг деб джол,
Кебибми къалды, джыламукъ ата?

Огъай, ол тюлдю аны сылтауу,
Не болмагъанды ашау керекли,
Экибизге да уллуду дауу —
Биз этгенбиз къуу джашил терекни.

Сюймеклик белгиге орналгъан терек,
Сюймеклик оту сѣнгигени ючюн,
Эки къат кюйсюн айыблы джюрек,—
Деб тауусханды кесини кючюн.

Бир джарсыу эмиб башлайд джюрекни,
Кѣкюрегимде терен ууланьб,
Джолну джанында ол къуу терекни
Кѣрсем балтаны сакълаб тургъанын...

ДЖИЛТИНЧИК

Мен юйде ауруб джатыб тургъанлай.
Бир врач къызчыкъ келгенди.
Дарман ичириб, мени сау этиб,
Бир джангы ауруу бергенди.

Эшикни ачыб юйге киргенлей,
Манга ышарыб къарады,
Аны ышаргъанын къараб кѣргенлей,
Джюрегим тюрлю тарады.

Къатыма келиб, ненг ауруйду деб,
Соруб эм тинтиб тебреди.
Джаш джюрегимде джилтинчик джаныб,
Тёрт саным бирден терледи.

Мен юйде ауруб джатыб тургъанлай,
Бир врач къызчыкъ келгенди,
Дарман ичириб, мени сау этиб,
Бир джангы ауруу бергенди...

ТАНЫШЫНГ

Танышынг тенгине гурушха этеди,
Кесича ол сени нек билмейди деб,
Аны хар бир кюню сагъышда ётеди,
Сени насыблы этерге излеб.

Анга уа насыблы болургъа джокъду джол,
Аны ангылайды, биледи кеси.
Экиге бёлюнюб джашайды бюгюн ол:
Санлары бир джерде, бир джерде — эси.

Сенден кёл алыргъа ол излемейди,
Излемед, излемейд башха не бир зат,
Не сени терслигинг барды да демейди,
Эталмагъаны ючюн джюрегин азат.

Кечеси, кюню да тохтамай сагъышы,
Ол айланады, башындан тугуб,
Сууукъ кѣрюнюб олтургъан ныгъышы,
Юйюн, арбазын, кесин унутуб.

Танышынг тенгине гурушха этеди,
Кесича ол сени нек билмейди деб,
Аны хар бир кюню сагъышда ётеди,
Сени насыблы этерге излеб...

ЧЫГЪАНАКЪЛА

«Чыгъанакъла да бюгюн ариу
Болгъандыла, — дейсе, — меннге,
Нызымыды, чыгъанакъмыд,
Джангыллыкъса къараб кенгден...»
— Тюз айтаса, джабалакъ къар
Басханды да джерни юсюн,
Чыгъанакъла, нызыла да
Алгъандыла бирча тюрсюн.
Заранлы ханс аны ючюн,
Ышарылыб бугъуб турад.
Сен а аны таныр ючюн,
Джууукъ бар да, къолну узат.
Алай тюлмюд — сакъла кесек,
Къар мычымай эриб кетер,

Чыгъанакъны, нызыны да
Тюрсюнлерин ачыкъ этер...
Ичибизде бир-бирле да
Ау тюбюнде джашайдыла,
Къар тюбюнден ышарылгъан
Чыгъанакъгъа ушайдыла.
Кюн, къарныча, аллайланы
«Ауларын» да эритсеед,
Тюрсюнлерин, иннетлерин
Ачык этиб, кѳргюзтсеед,
Биз аланы сынар кибик,
Заманында эсгериб,
Ала бизге джара салыб,
Танытхынчы кеслерин.

КЪУШ

А. Яшинден

Къаяны артына
Къысыла барыб,
Уучу атды къушну
Ышаннга салыб.
Къуш а, къанатларын
Сабыр-сабыр къагъа,
Къарагъан да этмей

Учу табагъа,
Хар замандача,
Тогъай айланыб,
Кетди булутланы
Ичине ташайыб.
Арабин, чечмеле
Ууакълыкъмы этдиле,
Болмазмы эдиле
Къушха джараулу?
Огъесе, тиймейин,
Джанлабмы кетдиле,
Табсыз кымылдаб
Уучуну къолу?
Огъай, бир чечме да
Етмегенди джанлаб.
Кетгендиле ала
Къуш джюрекни къанлаб..
Ташагъа кетиб тауусду
Къуш кючюн,
Душманы кёрюб къууанмаз ючюн.

ХАЛКЪЫМЫ АУАЗЫ

I

Бир адам джашагъанды
Эртде заманлада
Башхасы болмагъан
Бирси адамладаи.

Ёмюрюн тауусуб,
Дуниядан кетгенди,
Джашына ол былай
Осият этгенди:
«Джашауум кесилиб,
Мен кетиб барама,
Ызымдан эзилиб,
Тентиреб къарама.
Аманмы, игими, аз-кёбмю
джашадым,
Джашау юлюшюмю
Мен кесим бошадым.
Джашлыкъны сынадым,
Къартлыкъгъа да
джетдим,
Джырла да джырладым,
Джылагъан да этдим,
Кесим суйгенча уа
Джашаялмадым мен,
Джерде ишлерими
Бошаялмадым мен.
Алай а, неди амал,
Келди эсе
аджал,
Керекме кетерге,
Осият этерге.
Халкъымы ауазыд
Сеннге айтыр сёзюм,

Мен бералмагъанны,
Кесинг ал джашаудан.
Алалмасанг а, сен
Джашауну терследе,
Не, атам ырысхы
Къалдырмады, деме.
Болушлукъ эталмаз
Керексиз гурушханг,
Къарыусуз адамды —
Джашаугъа урушхан.
Джашау, джер эсе да
Адамны джашатхан,
Адамды джашауну,
Джерни да джашнатхан!

3

Ата къайгъырыуну
Арт кере сынайма,
Сени тюл, кесими
Борчлугъа санайма.
Билалмасам да мен
Бююннгю халынгдан,
Не тюрлю боллугъун
Джашауунг аллынгда,
Сеннге тюз атларгъа
Болушур муратда,

Талай сѣз айтырым
Келди ахыр сагъатда:
Джаша сен, мен къойгъан
Тыбырны суутмай,
Тенгинги эсгериб,
Кесинги унутмай.
Сени туугъан юйюнг
Юсюнге ауса да,
Кѣлтюрлюксе джюгюн,
Тенглеринг болсала.
Аз болса уа сени
Тенглеринги саны,
Шош джюрюрге болур
Джюрегинги къаны.
Тенгинде болады
Хар кимни да кючю,
Байлыкъ керек тюлдю
Тенгни тутар ючюн.
Башына хайыргъа
Деб илешген тенгден
Джанлат сен башынгы,
Ол тенг тюлдю сеннге.

4

Биреуге ишекли,
Кесине ийнанмаз,

«Адамлыкъ» деген а —
Байлыкъны тюз кесид.
Ол байлыгъын сатхан
Адамгъа минг налат!
Ол патчах эсе да,
Джарлыгъа саналад.
Байлыкъ бир кюн келиб,
Бир кюн кетед эриб.
Адамлыкъ а турад—
Ол тогъай бурулад.
Джарлыны, байны да
Къралы джашатад,
Къралын сатхан а—
Башына таш атад...»
Былайда юзюлдю
Атаны сёзлери,
Джашына «сен джаша» дей, кысды
кёзлерин...

* * *

Джюрегим табмай рахатлыкъ тёзюм,
Назмуларымы тизгинлерин мен
Къармайма, билмей, айыблы сёзюм
Чыгъыб кетер деб эринлеримден.

Сәлешген кыйын болмагъанлыкъга,
Сезюнге ие болгъан кыйынды,
Кезге кёрюнюб бармагъанлыкъга,
Хар айтхан сезюнг — сыйынгды...

БАШЛАРЫ

АКЪБАЙЛАНЫ АЗРЕТ

Ленинни юсюнден сагъышла	5
Сен болгъанса, партия	7
Комсомол	8
Ашырады джудузлагъа	9
Тулпар аскерибиз	10
Сакъ болсунла балала!	10
Джашау	11
Сюеме джуртуму	12
Уян, анам...	13
«Солусанг а, танг атады...»	14
Анам, санга	15
«Деу къралымда сабийликни...»	16
Джаш санларым, эринмегиз!	16
«Эртденликде ийнакъ къуруб...»	17
Айлы кечеле	18
«Гоначхир таланы джеринде...»	19
Тюрсюнюнг	20
«Кюн барады ташая...»	21
Сакълайма сени	22

Ай булутха киргенлеи...	24
Джашайса	25
Теберди	25
Къобан	26
Ай	27
Емюрлюк таууш	28
Джюрекни ауазы (поэмадан)	36

БИДЖИЛАНЫ ИДРИС

Джашаууму ауушу	47
Ленин	47
Гитче Къарачай	48
Туугъан джерим	50
Къайсынны кысха адамы	51
Джюрегимде джырым бла келгенме	53
Башкирия	54
Дарьял ёзенни тарында	55
Насыбны джулдузу	59
Не келсин	59
Аналагъа суймеклигим	61
Сын ташда ушакъ	62
Анама	63
Тузлу тамчыла	63
Солдат атала	64
Эсгертме	65

«Джангы джылымы биринчи айы...»	66
«Джашаса да озгъан ёмюрде...»	67
«Чурумну, сылтауну да...»	68
«Ушакъ эте, кечге къалдым...»	69
«Сени джашау нёгерге сайлагъан...»	69
Къуу терек	70
Джилтинчик	71
Танышынг	72
Чыгъанакъла	73
Къуш (А. Ящинден)	74
Халкъымы ауазы	75

*Акбаев Азрет Алиевич
Биджиев Идрис Юнусович*

РОДНИК

ШАГ

Стихи

На карачаевском языке

Редактор А. И. Кубанов.

Художник П. М. Узденов.

Художественный редактор М. П. Бертник.

Технический редактор Г. М. Хомякова.

Корректор К. А.-К. Салпагарова.

Сдано в набор 10-XII-1976 г.
Подписано в печать 14-I-1977 г.
Формат 60x90¹/₃₂. Печ. л. 2,75.
Уч.-изд. л. 2,57. Заказ 5866.
ВУ 57520. Тираж 900 экз.
Цена 29 коп.

Карачаево-Черкесское отделение
Ставропольского книжного издательства,
Черкесск, пл. Кирова,
Дом печати.

Карачаево-Черкесская
областная типография,
Черкесск,
Первомайская, 47.

А 38

Акбаев А. А., Биджиев И. Ю. «Родник». «Шаг». Карачаево-Черкесское отделение Ставропольского книжного издательства, 1977.

88 с.

Стихи, вошедшие в сборник, посвящены Родине, Коммунистической партии, труду. Они патриотичны, гражданственны, отличаются национальным колоритом.

С (карач.) 2

А $\frac{7-4-3-65}{M 159 (03) - 76}$ 65 — 77

29 K.

17085

9

436

